

Nr 15.

Ankom till Riksdagens kansli den 4 mars 1913 kl. 12 m.

Utlåtande, angående förslag till nya stadgar för Riksdagens bibliotek och instruktion för dess tjänstemän.

Fullmäktige i riksgäldskontoret hava i en till bankoutskottet avlåten, den 14 november 1912 dagtecknad skrivelse anført följande.

»År 1882 fastställde Riksdagen, med bifall till statsutskottets i dess utlåtande nr 60 härom gjorda hemställan, »stadgar för Riksdagens bibliotek» samt »instruktion för bibliotekarien vid Riksdagens bibliotek». I 4 § av stadgarna för biblioteket har Riksdagen sedermera dels år 1894 (statsutskottets utlåtande nr 38), dels ock år 1899 (statsutskottets memorial nr 56) beslutat vissa mindre förändringar, avseende tiden för bibliotekets öppenhållande, men i övrigt hava nämnda stadgar liksom ock instruktionen för bibliotekarien fortfarande den lydelse, som av 1882 års Riksdag bestämdes.

Det har emellertid synts fullmäktige i riksgäldskontoret vara behöfligt att låta omförmälda stadgar och instruktion i vissa hänseenden undergå en omarbetning, och hava fullmäktige vid företagande av densamma funnit lämpligt att till ett helt sammanföra alla hithörande bestämmelser. Med iakttagande härav har nu utarbetats ett förslag till »stadgar för Riksdagens bibliotek och instruktion för dess tjänstemän», som fullmäktige härmed få överlämna till bankoutskottet med hemställan att utskottet efter verkställd granskning ville för Riksdagen framlägga detta förslag till godkännande och fastställelse.

Förutom åtskilliga ändringar av huvudsakligen formell natur innefattar förslaget nedan omförmälda avvikelser i sak från de nu gällande bestämmelserna.

Den i § 1 förekommande uppgiften å de samlingar, som Riksdagens bibliotek omfattar, har fullständigats med upptagande av boksamlingarna i kamrarnas klubbrum. I överensstämmelse härmed har ock i förslagens § 14 under 4) införts bestämmelse om skyldighet för bibliotekarien att upprätta förteckningar över sistnämnda samlingar.

I § 3, som förut endast handlade om bibliotekariebefattningen, hava nu jämväl upptagits övriga befattningar vid biblioteket, nämligen amanuenser och vaktmästare.

I § 4 har med avseende å tiden för bibliotekets öppenställande under riksdag införts bestämmelse därom, att de i själva bibliotekslokalen inrymda samlingarna icke hållas tillgängliga längre än till klockan 10 e. m., även om plenum då ännu skulle fortfara. Sådan begränsning saknas i nu gällande stadgar, som helt allmänt föreskriva, att nämnda del av biblioteket skall hållas tillgängligt å tid, då plenum pågår i någondera kammaren. Det har emellertid visat sig, att ifrågasvarande samlingar mycket sällan anlitas under aftonplena, och fullmäktige föreställa sig, att bibliotekslokalens stängning klockan 10 e. m. icke skall vara till någon nämnvärd olägenhet för Riksdagens ledamöter, vilka så länge plenum pågår hava tillgång till kamrarnas handbibliotek med dess samlingar av riksdagstryck, svensk författningssamling m. m.

Med avseende å förslaget § 8 få fullmäktige anföra, att det icke synes vara anledning att, såsom i nu gällande stadgar sker, under alla förhållanden förbjuda utlåning från biblioteket av skrivna handlingar. Det förekommer numera ofta, att arkivalier för underlättande av specialforskningar utlånas av ett bibliotek eller arkiv till ett annat, och med hänsyn härtill föreställa sig fullmäktige, att betänkligheter icke skola möta mot den i slutet av nämnda § införda bestämmelsen, att Riksdagens bibliotek tillhöriga arkivalier undantagsvis kunna med fullmäktiges medgivande utlånas till andra offentliga bibliotek, arkiv eller med dem likställda offentliga institutioner.

Enligt förslaget § 9 skall, i den händelse att utlånad bok, vilken icke vidare kan erhållas genom bokhandeln, förkommit eller skadats, ersättning för densamma av låntagaren lämnas enligt värde, som bestämmes av bibliotekarien. Den nu gällande bestämmelsen, att i dylikt fall ersättningsbeloppet skall bestämmas av två av inspektör utsedda sakkunniga personer jämte bibliotekarien, har synts fullmäktige påkalla ett mer omständligt förfarande än nödigt är.

I §§ 14—16 hava införts bestämmelser om bibliotekariens, amanuensernas och vaktmästarnas tjänstgöringsskyldighet, vilka bestämmelser icke torde erfordra någon särskild motivering.

Den i nu gällande instruktion förekommande bestämmelsen om semester för bibliotekarien har ansetts icke behöva inlyta i förevarande förslag, emedan stadgande härom finnes infört i riksgäldskontorets reglemente.»

Ifrågasvarande förslag är av följande lydelse.

***) Förslag till stadgar för Riksdagens bibliotek och instruktion för dess tjänstemän.**

§ 1.

Riksdagens bibliotek omfattar de samlingar av böcker, kartor och arkivalier m. m., som äro förvarade dels i bibliotekets lokaler, dels ock i Riksdagens och

*) Kursiveringen utmärker föreslagna förändringar i sak.

kamrarnas kanslilokaler och klubbrum samt i de för utskotten avsedda lägenheterna.

§ 2.

Överinseende över Riksdagens bibliotek tillkommer fullmäktige i riksgäldskontoret, vilka bland sig utse en inspektor för utövande av den närmaste tillsynen över biblioteket.

§ 3.

Den omedelbara befattningen med och vården om Riksdagens bibliotek handhaves av en bibliotekarie, vilken av fullmäktige i riksgäldskontoret tillsättes i den ordning, som för återbesättande av ledig tjänst vid riksgäldskontoret är föreskriven.

*Fullmäktige i riksgäldskontoret äga dessutom att vid biblioteket anställa:
en amanuens för tjänstgöring under hela året samt
en amanuens för tjänstgöring under den tid riksdag pågår.*

A bibliotekets stat är uppförd en vaktmästare, varjämte fullmäktige i riksgäldskontoret äga att under de tider av året, då behov därav förefinnes, vid biblioteket anställa en extra vaktmästare.

§ 4.

Mom. 1. De av bibliotekets samlingar, som äro inrymda i bibliotekets lokaler, hållas tillgängliga:

a) under riksdag varje söckendag från klockan tio förmiddagen till klockan sju eftermiddagen samt under inträffande aftonplenum, *dock ej längre än till klockan tio eftermiddagen;*

b) under den tid statsrevision pågår samt under kyrkomöte å tider, som fullmäktige i riksgäldskontoret efter därom av revisorerna eller kyrkomötet gjord framställning äga bestämma;

c) under den tid riksdag, statsrevision eller kyrkomöte icke pågår å tider, som fullmäktige i riksgäldskontoret bestämma.

Mom. 2. Biblioteket är avsett för medlemmar av Riksdagen, statsrevisionen och kyrkomötet ävensom för de hos Riksdagen, dess kamrar och utskott samt hos statsrevisionen och kyrkomötet anställda tjänstemän.

Mom. 3. De, som i bibliotekslokalen begagna bibliotekets samlingar, vare skyldiga att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter och ordningsregler, som inspektor efter bibliotekariens hörande må komma att meddela.

§ 5.

Ledamöter av Riksdag eller kyrkomöte, statsrevisorer, ävensom de hos Riksdag, kyrkomöte eller statsrevision anställda tjänstemän äga tillgång till de böcker och arkivalier, som finnas i de av dem begagnade lägenheter. Enahanda rättighet må efter därom gjord framställning av fullmäktige i riksgäldskontoret lämnas kommitté, åt vilken lokal i Riksdagens hus blivit till begagnande mellan riksdagarna upplåten.

Vederbörande sekreterare eller, där sådan ej finnes, ordförande mottager av bibliotekarien emot kvitto här avsedda böcker och arkivalier enligt av bibliote-

karien i två exemplar upprättad förteckning och vare för desamma ansvarig, intill dess de vid lokalens frånträdande återlämnas till bibliotekarien, *vilken då har att tillse, att böckerna och arkivalierna befinnas i oförändrat skick*. Böcker, som i följd av utskotts beslut må hava blivit för dess räkning inköpta, överlämnas vid samma tillfälle till bibliotekarien.

§ 6.

Mom. 1. Under riksdag, statsrevision och kyrkomöte erhålles boklån för kamrarnas, utskottens, kyrkomötets och statsrevisorernas räkning mot ansvarsförbindelse av vederbörande ordförande, sekreterare eller notarie. Låntagen bok får icke längre än fjorton dagar behållas och skall i varje fall återställas senast vid riksdags, kyrkomötes eller statsrevisions slut.

Mom. 2. Å andra sidan må boklån lämnas åt de av Kungl. Maj:t förordnade kommittéer och deras ledamöter. Sålunda utlånad bok skall i varje händelse före riksdags början vara till biblioteket återställd.

§ 7.

Tryckta blanketter till ansvarsförbindelse, varom i § 6 säges, skola vara i biblioteket tillgängliga och äga den lydelse, som fullmäktige i riksgäldskontoret fastställa.

§ 8.

Från utlåning äro undantagna:

- a) skrivna handlingar;
- b) de för bibliotekets läsesal avsedda normalexemplaren av svenska riksdagshandlingar och svensk författningssamling;
- c) böcker, vilka till följd av deras sällsynthet låntagaren icke kan anses vara i tillfälle att ersätta;
- d) referensböcker och lexica, planschverk, kartverk, tidningar samt obundna arbeten;
- e) de för kamrarna eller Riksdagens utskott avsedda boksamlingarna.

Med fullmäktiges i riksgäldskontoret medgivande kunna dock undantagsvis biblioteket tillhöriga arkivalier utlånas till andra offentliga bibliotek, arkiv eller med dem likställda offentliga institutioner.

§ 9.

Bok, som antingen icke eller ock i skadat skick återlämnas, skall, så vida densamma är tillgänglig i bokhandeln, ersättas efter dess där gällande pris med tillägg av inbindningskostnad. Bok, som icke kan erhållas genom bokhandeln, ersättes enligt värde, som av bibliotekarien bestämmes.

§ 10.

Om låntagen bok oaktat påminnelse, som det åligger bibliotekarien att inom fjorton dagar efter lånetidens slut utfärda, icke enligt den avlämnade an-

svarsförbindelsen återlämnas eller ersättes, åligger det bibliotekarien att inom fjorton dagar efter påminnelse utfärdande anmäla förhållandet hos inspektor, som äger vidtagna lämpliga åtgärder för det låntagnas återbekommande eller ersättande enligt vad i § 9 därom stadgas.

§ 11.

Mom. 1. Inköp av böcker bestämmes av inspektor efter förslag av bibliotekarien. Därvid böra arbeten i rätts- och statsvetenskap, förvaltning, national-ekonomi och samhällsvetenskap företrädesvis anskaffas, varjämte särskild hänsyn bör tagas till att bibliotekets samlingar av svenska riksdagshandlingar, lagar och författningar samt kommittébetänkanden erhålla största möjliga fullständighet.

Mom. 2. För den i mom. 1 åsyftade komplettering må jämväl utbyte kunna äga rum. Sådant utbyte bestämmes av inspektor efter bibliotekariens hörande.

§ 12.

Ärligen skall någon del av samlingarna inventeras av inspektor, som rörande förloppet därav gör anmälan hos fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 13.

Bibliotekarien, som lyder under fullmäktige i riksgäldskontoret och den av dem utsedde inspektor, är ansvarig för bibliotekets samlingar och har att vid utövändet av sin befattning ställa sig dessa stadgar och instruktion till noggrann efterrättelse.

§ 14.

Bibliotekarien skall vara tillstädes i biblioteket under de tider, då detsamma enligt meddelade bestämmelser hålles öppet, *dock att denna hans tjänstgörings-skyldighet icke sträcker sig utöver sex timmar dagligen; och bör bibliotekarien i övrigt ägna åt tjänsten den tid, som för göromålens ordentliga och noggranna skötande erfordras.*

Bibliotekarien åligger särskilt:

- 1) att förvara och vårda samt i god ordning hålla bibliotekets alla samlingar;
- 2) att ombesörja de i föreskriven ordning beslutade inköp eller byten;
- 3) att emottaga och biblioteksmässigt anordna allt förvärv av tryck och arkivalier;
- 4) att föra ändamålsenliga och fullständiga kataloger över de samlingar, som förvaras i bibliotekets lokaler, samt upprätta förteckningar i två exemplar över de i Riksdagens och kamrarnas kansli-lokaler och klubbrum samt i de för utskotten avsedda lägenheterna befintliga samlingar av böcker och arkivalier;
- 5) att föra förteckning över utlåningen;
- 6) att ombesörja de mellan Riksdagen och främmande länders parlament beslutade utbyten av riksdagshandlingar och övrigt officiellt tryck ävensom att sköta den för biblioteket ifrågakommande brevväxlingen;
- 7) att gå lånesökande och forskare tillhanda med nödiga upplysningar.

§ 15.

Amanuenserna åligger att biträda bibliotekarien i alla inom biblioteket förekommande göromål.

Tiden för deras tjänstgöring ävensom fördelning av vakthållningen vid expeditionen mellan bibliotekets tjänstemän bestämmes av fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 16.

Tiden för vaktmästarnes tjänstgöring ävensom fördelning av vakthållningen dem emellan bestämmes av bibliotekarien.

§ 17.

För sjukdoms- eller annat laga förfall eller för enskilda angelägenheters besörjande må inspektor kunna bevilja bibliotekarien tjänstledighet under högst fjorton dagar samt meddela föreskrift om tjänstens uppehållande intill fullmäktiges nästa ordinarie sammanträde. Behov av längre ledighet anmäles hos fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 18.

Vad i riksgäldskontorets reglemente är eller varder stadgat beträffande behandlingen av frågor rörande tjänsteförsummelse m. m. gäller i tillämpliga delar även med avseende å tjänsteinnehavare vid Riksdagens bibliotek.

Utskottet.

Såsom i fullmäktiges framställning omförmäles, fastställde 1882 års Riksdag stadgar för Riksdagens bibliotek ävensom instruktion för bibliotekarien därstädes. Ifrågavarande bestämmelser äro med undantag för vissa i avseende å stadgarna vidtagna mindre ändringar fortfarande gällande. I likhet med fullmäktige anser utskottet omförmälda stadgar och instruktion böra omarbetas, och torde det vara lämpligt, att, på sätt fullmäktige föreslagit, samtliga hithörande bestämmelser sammanföras till ett helt.

Utskottet, som i allt väsentligt ansluter sig till det af fullmäktige framlagda förslaget, har emellertid vid dettas granskning funnit skäl till följande erinringar.

I § 4 mom. 1 a) hafva fullmäktige föreslagit den bestämmelsen, att de i bibliotekslokalen befintliga samlingarna icke skulle hållas tillgängliga längre än till klockan 10 de kvällar, då aftonplenum påginge. Dylik begränsning saknas för närvarande, i det att enligt gällande stadgar biblioteket skall vara tillgängligt till kl. 7 e. m. samt i övrigt å

tid, då plenum pågår i någondera kammaren. Då enligt utskottets mening olägenheter skulle kunna uppstå genom införandet av den av fullmäktige ifrågasatta inskränkningen, har utskottet ansett sig böra föreslå, att nu gällande föreskrifter i detta avseende bibehållas.

I avseende å § 6 mom. 2 har utskottet funnit sig böra föreslå, att utlånad bok skall återställas till biblioteket även före kyrkomötes början.

§ 9 innehåller bestämmelser om huru utlånad bok, som förkommit eller skadats, skall av låntagaren ersättas, och föreslås i sådant avseende, bland annat, att bok, vilken icke kan erhållas genom bokhandeln, skall ersättas enligt värde, som bestämmes av bibliotekarien. Utskottet anser sig böra föreslå det tillägg, att, därest låntagaren icke åtnöjes med den av bibliotekarien bestämda värderingen, i dylikt fall ersättningsbeloppet fastställas av tre av inspektor utsedda sakkunniga.

Åberopande vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen må godkänna här ovan intagna förslag till stadgar för Riksdagens bibliotek och instruktion för dess tjänstemän, dock att § 4 mom. 1 a), § 6 mom. 2 och § 9 skola erhålla följande förändrade lydelse:

§ 4.

Mom. 1. De av bibliotekets samlingar, som äro inrymda i bibliotekets lokaler, hållas tillgängliga:

a) under riksdag varje söckendag från klockan tio förmiddagen till klockan sju eftermiddagen samt under inträffande aftonplenum;

— — — — —
— — — — —

§ 6.

— — — — —
Mom. 2. Å andra sidan må boklån lämnas åt de av Kungl. Maj:t förordnade kommittéer och deras

ledamöter. Sålunda utlånad bok skall i varje händelse före riksdags eller kyrkomötes början vara till biblioteket återställd.

§ 9.

Bok, som antingen icke eller ock i skadat skick återlämnas, skall, så vida densamma är tillgänglig i bokhandeln, ersättas efter dess där gällande pris med tillägg av inbindningskostnad. Bok, som icke kan erhållas genom bokhandeln, ersättes enligt värde, som av bibliotekarien bestämmes eller, om låntagaren därmed icke åtnöjes, av tre av inspektor utsedda sakkunniga.

Stockholm den 4 mars 1913.

På bankoutskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Vid förestående ärendes behandling inom utskottet hava närvarit:

Av Första kammaren: herrar *von Stapelmohr, Swartz, Ekman, Holmquist, Gustafsson, Almer, Roos* och *Boberg*; samt

av Andra kammaren: herrar *Wijk, Henricson, Vahlquist, Söderberg, Olsson* i Blädinge, *Kristensson, Leander* och *Carlson*.